

THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM GIÁM SÁT VÀ PHẢN BIỆN XÃ HỘI CỦA ĐOÀN THANH NIÊN HIỆN NAY

CHÂU NGỌC LƯƠNG*

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội, là thành viên trong hệ thống chính trị. Đoàn Thanh niên tham gia quản lý nhà nước với trách nhiệm giám sát và phản biện xã hội góp phần xây dựng và thực hiện đúng các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; kịp thời phát hiện những sai sót, khuyết điểm, yếu kém và kiến nghị sửa đổi, bổ sung các chính sách cho phù hợp; xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch, vững mạnh. Trên cơ sở các quy định về trách nhiệm giám sát và phản biện của Đoàn Thanh niên; kết quả thực hiện trách nhiệm giám sát và phản biện của Đoàn Thanh niên, bài viết nêu các giải pháp nhằm nâng cao vai trò giám sát và phản biện xã hội của Đoàn Thanh niên trong bối cảnh mới.

Từ khóa: Trách nhiệm; giám sát; phản biện xã hội; Đoàn Thanh niên.

The Ho Chi Minh Communist Youth Union is a socio-political organization and a member of the political system. The Youth Union participates in state management with the responsibility of supervision and social criticism, contributing to building and properly implementing the guidelines and policies of the Party, policies and laws of the State; promptly detecting errors, shortcomings and weaknesses and proposing appropriate amendments and supplements to policies; building a clean and strong Party and State. On the basis of the provisions on the responsibility for supervision and criticism of the Youth Union; the results of the implementation of these responsibilities, the article outlines some solutions to improve the role of social supervision and criticism of the Youth Union in the new context.

Keywords: Responsibility; supervision; social criticism; Youth Union.

NGÀY NHẬN: 06/01/2024 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 04/02/2024 NGÀY DUYỆT: 18/3/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.338.2024.793>

1. Quy định về trách nhiệm giám sát và phản biện của Đoàn Thanh niên

Giám sát, phản biện xã hội là một hoạt động cơ bản của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội, có vai trò và ý nghĩa quan trọng đối với công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, bảo vệ thể chế chính

trị, góp phần vào thành công sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay¹.

Theo Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức đoàn thể chính trị - xã hội: “Giám sát” là việc theo dõi, phát hiện, xem xét; đánh giá

* NCS của Học viện Hành chính Quốc gia

kiến nghị nhằm tác động đối với cơ quan, tổ chức và cán bộ, đảng viên, đại biểu dân cử, công chức, viên chức nhà nước về việc thực hiện các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. “Phản biện xã hội” là việc nhận xét, đánh giá, nêu chính kiến, kiến nghị đối với dự thảo các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước². Trong đó, hoạt động giám sát của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội đã được quy định trong một số văn kiện của Đảng, trong *Hiến pháp* năm 1992, *Hiến pháp* năm 2013 và các văn bản pháp luật của Nhà nước; phản biện xã hội là chức năng được xác định, bổ sung, hoàn thiện từ Đại hội X của Đảng.

Đoàn Thanh niên là tổ chức chính trị - xã hội, thành viên trong hệ thống chính trị, giữ vai trò nòng cốt chính trị trong phong trào thanh niên, phối hợp với các cơ quan, đoàn thể, gia đình chăm lo giáo dục, bảo vệ quyền lợi chính đáng của thế hệ trẻ. Trên cơ sở Quyết định số 217-QĐ/TW ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị về Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội; Quyết định số 218-QĐ/TW ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền; Kế hoạch số 476-KH/TWĐTN-BKT ngày 19/01/2022 của Ban Bí thư Trung ương Đoàn về tổ chức giám sát và phản biện xã hội năm 2022 với nội dung về việc thực hiện Nghị quyết số 25 - NQ/TW ngày 25/7/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa”, có thể khẳng định, một trong những trách nhiệm quan trọng của đoàn thanh niên tham gia quản lý nhà nước là trách nhiệm giám sát và phản biện xã hội.

Đặc biệt, Điều 28 *Luật Thanh niên* đã chỉ

rõ trách nhiệm của Đoàn Thanh niên, đó là: “Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh có trách nhiệm giám sát và phản biện xã hội đối với chính sách, pháp luật về thanh niên theo quy định của pháp luật; tổng hợp, phản ánh ý kiến, kiến nghị của thanh niên đến cơ quan, tổ chức có thẩm quyền”.

Với trách nhiệm giám sát, Đoàn Thanh niên tham gia các nội dung, như: giám sát thi hành Điều lệ, triển khai thực hiện nghị quyết, chủ trương công tác của Ban Chấp hành, Ban Thường vụ, Ban Bí thư Trung ương Đoàn; giám sát Ủy viên Ban Chấp hành, cán bộ đoàn cùng cấp và tổ chức Đoàn cấp dưới trong việc thực hiện chủ trương, nghị quyết và quy định của Đoàn; giám sát việc thực thi chính sách, pháp luật có liên quan đến thanh niên; giám sát thực hiện chính sách đối với người có công với cách mạng; chính sách về nghề nghiệp, việc làm cho thanh niên; giám sát các chương trình công tác đoàn và phong trào thanh thiếu nhi; giám sát chiến dịch thanh niên tình nguyện cho thanh niên.

Với trách nhiệm phản biện xã hội, Đoàn Thanh niên tham gia phản biện các nội dung, như: các văn bản dự thảo của cơ quan Đảng, Nhà nước về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; các vấn đề có liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp của đoàn viên, thanh thiếu nhi; nắm tâm tư nguyện vọng của đoàn viên, thanh niên để kịp thời phản ánh, đề xuất đến Đảng, Nhà nước và các cơ quan chức năng theo quy định của pháp luật.

2. Một số kết quả giám sát và phản biện xã hội của Đoàn Thanh niên

Trên cơ sở các quy định về việc thực hiện trách nhiệm giám sát và phản biện xã hội của Đoàn Thanh niên, hoạt động giám sát, phản biện xã hội của Đoàn đạt nhiều kết quả nổi bật, chất lượng giám sát, phản biện xã hội được nâng lên; nội dung giám sát, phản biện

xã hội bảo đảm chặt chẽ, phản ánh đúng thực trạng xã hội. Cụ thể:

Một là, kết quả hoạt động giám sát: (1) Đối với hoạt động giám sát trung ương: đã tổ chức giám sát đối với Ban Thường vụ các tỉnh ủy, thành ủy về nội dung việc thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW; (2) Đối với hoạt động giám sát cấp tỉnh, cấp huyện: tập trung vào các nội dung, như: thực hiện *Luật Thanh niên*, các chính sách về thanh thiếu nhi; công tác hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp, lập nghiệp tại các địa phương; giám sát quy hoạch và phát triển các khu vui chơi, giải trí, tập luyện thể thao cho thanh thiếu nhi; việc thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW đối với cấp cơ sở. Trong năm 2022, các tỉnh ủy, thành đoàn, đoàn trực thuộc đã tổ chức giám sát 735 đơn vị cấp huyện, 1.452 đơn vị cấp cơ sở. Ủy ban Kiểm tra Đoàn các cấp tổ chức giám sát đối với 611 đơn vị cấp huyện, 4.710 đơn vị cấp cơ sở³.

Như vậy, với trách nhiệm giám sát, Đoàn các cấp đã thực hiện trách nhiệm phản ánh, đề xuất với cấp ủy, chính quyền các cấp về việc thực hiện các cơ chế, chính sách về công tác thanh niên và những vấn đề mà nhân dân quan tâm; nắm rõ tình hình đoàn viên, thanh niên về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, phương thức tập hợp, đoàn kết thanh niên; phòng ngừa, ngăn chặn những hành vi tiêu cực, quan liêu. Qua đó, đã giúp cấp bộ đoàn đánh giá được hiệu quả, tính khả thi của các chủ trương, chương trình công tác đoàn, các đề án lớn đang được triển khai tại địa phương, đơn vị; phát hiện, xử lý và giải quyết kịp thời nhiều vấn đề khó khăn, bức xúc trong công tác của tổ chức đoàn và cán bộ, đoàn viên; xử lý kịp thời đơn thư, khiếu nại, tố cáo, góp phần giữ vững kỷ luật, kỷ cương của tổ chức đoàn, từ đó, góp phần quan trọng vào công tác củng cố, nâng cao chất lượng tổ chức và hoạt động của Đoàn⁴.

Hai là, kết quả phản biện xã hội: Trung

ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và các cấp bộ đoàn tổ chức: (1) Hội nghị góp ý Văn kiện đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XII, trong đó nội dung thảo luận tập trung vào các lĩnh vực của thanh niên (chính sách của Nhà nước đối với nhóm thanh niên đặc thù; cơ chế phát huy Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tham gia giám sát, phản biện xã hội về xây dựng, thực thi chính sách, pháp luật liên quan trực tiếp đến quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của thanh niên...); (2) Góp ý, phản biện xã hội vào các dự thảo văn bản về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật, các quy hoạch, kế hoạch, chương trình, dự án phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội của địa phương và các lĩnh vực có liên quan đến quyền và lợi ích của đoàn viên, thanh niên.

Bên cạnh đó, còn phối hợp với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội cùng cấp thực hiện việc phản biện các dự thảo văn bản của cấp ủy, chính quyền địa phương về các vấn đề phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội. Năm 2022, Đoàn cấp tỉnh tổ chức 61 hội nghị phản biện xã hội, đoàn cấp huyện tổ chức 401 hội nghị phản biện⁵. Thông qua các hình thức: diễn đàn thanh niên, đối thoại giữa thanh niên với cấp ủy, chính quyền do Đoàn tổ chức, nhiều ý kiến của thanh niên đã được các cấp ủy, chính quyền ghi nhận và đánh giá cao vai trò, đóng góp quan trọng vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Như vậy, với trách nhiệm phản biện xã hội, Đoàn Thanh niên đã phát huy vai trò của tổ chức Đoàn trong tham gia xây dựng các chủ trương, chính sách, pháp luật liên quan đến thanh niên và công tác thanh niên. Những ý kiến góp ý của tổ chức đoàn các cấp đã được phản ánh, đề xuất với cấp ủy, chính quyền các cấp về việc thực hiện cơ chế, chính sách về công tác thanh niên và những vấn đề mà thanh niên quan tâm, nắm rõ tình hình đoàn viên, thanh niên về phẩm chất

chính trị, đạo đức, lối sống, phương thức tập hợp, đoàn kết thanh niên; phòng ngừa, ngăn chặn những hành vi tiêu cực, quan liêu. Qua đó, kịp thời nắm bắt, phát hiện, điều chỉnh những nội dung chưa sát, chưa phù hợp với thực tế để làm cơ sở lý luận và thực tiễn bảo đảm quyền và lợi ích cho cán bộ đoàn, đoàn viên, thanh niên.

3. Một số kiến nghị nâng cao vai trò giám sát và phản biện xã hội của Đoàn Thanh niên trong bối cảnh mới

Bên cạnh kết quả tích cực, công tác giám sát và phản biện xã hội còn một số hạn chế, đó là: công tác chỉ đạo của Đoàn các cấp về công tác kiểm tra, giám sát và phản biện xã hội một số nơi còn chưa được quan tâm đúng mức, đặc biệt ở cấp huyện; việc kiểm tra, giám sát của cấp cơ sở đối với các chi đoàn, đoàn viên chưa thực hiện thường xuyên; công tác kiểm tra, giám sát mới chỉ dừng lại ở việc tham gia các đoàn giám sát của Mặt trận Tổ quốc cùng cấp, chưa mạnh dạn tổ chức riêng đoàn giám sát theo thẩm quyền; việc theo dõi, đôn đốc, giám sát thực hiện các kết luận sau kiểm tra chưa được quan tâm; công tác thông tin, báo cáo trong hệ thống ở cấp huyện và cấp tỉnh ở một số đơn vị chưa được thực hiện nghiêm túc⁶.

Trước những thời cơ, thách thức của tình hình mới, để nâng cao hiệu quả hoạt động giám sát, phản biện xã hội của Đoàn Thanh niên trong xây dựng Đảng và chính quyền Nhà nước trong sạch, vững mạnh, cần tập trung thực hiện một số vấn đề sau:

Thứ nhất, cán bộ Đoàn các cấp cần nỗ lực học hỏi, có niềm tin, khát vọng vươn lên, xác định rõ được trách nhiệm trước Đảng bộ và Nhân dân để đoàn kết, đồng lòng, quyết tâm thực hiện thắng lợi các nghị quyết của Trung ương, xứng đáng với sự tin tưởng của Đảng bộ và mong đợi của Nhân dân.

Thứ hai, công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ cần

phải được xác định là nhiệm vụ chính trị hàng đầu, góp phần hình thành lý tưởng cách mạng, lối sống nghĩa tình, tuân thủ pháp luật, từng bước hoàn thiện nhân cách, kiên định vào sự lãnh đạo của Đảng. Bên cạnh đó, Đoàn cần tích cực tuyên truyền các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, nhất là các chủ trương liên quan đến công tác thanh niên; phát huy vai trò của đoàn viên, thanh niên trong việc tham gia bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm, sai trái, thù địch trong tình hình mới; đấu tranh bảo vệ nền tảng lý luận của Đảng trên không gian mạng.

Thứ ba, đổi mới giải pháp nâng cao chất lượng tổ chức Đoàn, chất lượng đội ngũ cán bộ đoàn và tổ chức Đoàn ở cơ sở, nhất là các chi đoàn địa bàn dân cư; đẩy mạnh phát triển Đoàn, Hội trong các đơn vị kinh tế tư nhân.

Thứ tư, cần thường xuyên bồi dưỡng kiến thức về công tác kiểm tra, giám sát, phản biện xã hội cho cán bộ Đoàn. Đồng thời, Trung ương Đoàn tổ chức tập huấn theo định kỳ về công tác kiểm tra, giám sát, phản biện xã hội cho cán bộ đoàn các cấp. Đặc biệt, cần nâng cao vai trò giám sát và phản biện xã hội của tổ chức Đoàn và đoàn viên thanh niên; phát huy vai trò của đoàn viên thanh niên tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền; góp ý hoàn thiện các văn bản pháp luật có liên quan đến thanh niên, bảo đảm thực hiện tốt chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

Thứ năm, trong bối cảnh hội nhập quốc tế, Đoàn các cấp cần khuyến khích thanh niên học tập nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ; học tập ngoại ngữ, thực hiện hiệu quả, tăng khả năng thích ứng, nhạy bén của thanh niên trong nền kinh tế thị trường. Có như vậy, cán bộ đoàn mới có phong kiến thức toàn diện để thực hiện trách nhiệm giám sát và phản biện xã hội.

Thứ sáu, cần nâng cao trách nhiệm của

Ban Thường vụ, Ban Chấp hành tỉnh đoàn, thành đoàn trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện nhiệm vụ kiểm tra, giám sát, phản biện xã hội của Đoàn; làm tốt công tác hướng dẫn, kiểm tra các cơ sở đoàn về việc thi hành Điều lệ Đoàn và việc thực hiện Nghị quyết Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ XII.

Thứ bảy, xây dựng, quy hoạch cán bộ Đoàn đủ năng lực, phẩm chất và uy tín vào cơ quan cấp ủy các cấp; quy hoạch nhân sự vào Ban Thường vụ, Ban Chấp hành Đoàn các cấp. Việc quy hoạch cần mở rộng, đa dạng nguồn cán bộ từ các đơn vị, lĩnh vực khác nhau để cán bộ trẻ có điều kiện rèn luyện, phát huy hết năng lực trong môi trường công tác Đoàn; đồng thời, cán bộ đoàn có khả năng đóng góp những ý kiến quý báu đa lĩnh vực, bao quát...

Thứ tám, Đoàn Thanh niên các cấp cần chủ động đổi mới nội dung và phương thức thực hiện nhiệm vụ giám sát, phản biện xã hội để nhiệm vụ này thực sự sáng tạo, hiệu quả. Hoạt động giám sát, phản biện xã hội của Đoàn Thanh niên các cấp cần có trọng tâm, trọng điểm, chọn vấn đề cần phải phù hợp với điều kiện của từng địa phương, đơn vị. Mỗi nơi phải có cách làm riêng để hoạt động giám sát, phản biện đạt kết quả tốt nhất, đặc biệt phải nêu được những vấn đề người dân đang quan tâm. Sau giám sát, cần phải có kiến nghị, đề xuất của Đoàn đi giám sát.

Các cấp bộ Đoàn cần chú trọng hoạt động cung cấp thông tin về giám sát, phản biện cho cơ quan truyền thông đại chúng nhằm minh bạch hóa các kết quả hoạt động đã được tổ chức Đoàn thực hiện nhằm giúp cho thanh niên có nhận thức sâu sắc, đúng đắn khi tham gia hoạt động

Chú thích:

1. *Vai trò của giám sát, phản biện xã hội trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng.* <https://www.tapchiconsan.org.vn>, ngày 13/12/2020.

2. *Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008*

Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

3, 4, 5, 6. *Báo cáo số 19-BC/TWDTN-BKT ngày 31/01/2023 của Ban Chấp hành Trung ương Đoàn thanh niên về kết quả công tác kiểm tra, giám sát năm 2022.*

Tài liệu tham khảo:

1. Nguyễn Thọ Ánh. *Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh trong hệ thống chính trị*. H. NXB Thanh niên, 2006.

2. Phan Thanh Hương. *Sự tham gia của nhân dân trong quản trị nhà nước ở Việt Nam hiện nay*. Luận án tiến sỹ, Đại học Quốc gia Hà Nội, 2020.

3. Phan Thị Thanh Lý. *Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên với việc phát triển nguồn nhân lực thanh niên phục vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở TP. Hồ Chí Minh hiện nay*. Luận văn thạc sỹ, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, 2014.

4. Trần Thanh Mẫn. *Nâng cao hiệu quả giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội - Tiếp cận từ yêu cầu đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng*. Tạp chí Cộng sản, số 925, 2019.

5. Phạm Hồng Thái. *Kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước trong thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp*. Tạp chí Khoa học đại học Quốc gia Hà Nội, 2012.

6. Ngô Sách Thực. *Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân trong giám sát người đứng đầu, cán bộ chủ chốt các cấp thực hiện quy định nêu gương*. Tạp chí Cộng sản số 919 (5 - 2019).

7. Dương Thị Huyền Trang. *Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phường ở thành phố Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh tham gia xây dựng Đảng hiện nay*. Luận văn thạc sỹ, Học viện Báo chí và Tuyên truyền, 2022.

8. Nguyễn Đức Vinh. *Tổng quan tình hình thanh niên - Công tác Đoàn và phong trào thanh niên giai đoạn 2007 - 2012*. H. NXB Thanh niên, 2012.